

žovatky vyjedou napřed a svůj proud správně navedou, mohou informovat kontrolní orgány vyšších štábů, neboť svým zastavením nezpožďují jedoucí proud. Kromě toho je třeba, aby každý velitel vozu a řidič znali osu přesunu a konečný cíl,

aby v případě poruchy nebo jiné události mohli svůj útvar dojet samostatně. Nepodaří-li se jim to, dojedou k nejbližšímu kontrolnímu pořádkovému stanovišti, jehož náčelník má prostředky, aby mohl potřebné údaje zjistit.

Některé zkušenosti z práce štábu divize v poli

Podplukovník Josef Bláha

Článek pplk. Miroslava Nedvěda a mjr. Bořivoje Langa přináší řadu cenných poznatků a návrhů na podkladě praktických zkušeností získaných přímo v polních podmínkách práce. Bohužel podobných článků se stále ještě objevuje v našem tisku poměrně málo. Domnívám se, že k tomuto článku zaujmou svá stanoviska i další naše divizní štáby s cílem urychlit řešení již dlouho diskutovaných, ale většinou nedořešených problémů. O otázkách práce štábu, jejich vybavení a organizaci se již v naší armádě diskutuje několik let. Jak však vyvolává z příspěvku v podstatě se nic neměnilo. Dílčí zlepšení podmínek a metod práce vyplývá hlavně z iniciativy jednotlivých štábů. Chybí však orgán, který by tyto kladné poznatky soustavně vyhodnocoval, zevšeobecňoval a hlavně dovedl je k praktickým výsledkům, tedy k vydání nových směrnic pro činnost našich štábů a hlavně k materiálnímu i personálnímu vybavení našich štábů. S mnohými názory autorů souhlasím, některé z nich chci doplnit dalšími hledisky a konečně s některými nesouhlasím a postupně se k nim vyjádřím s cílem přispět k cílovědomému řešení.

*

Autoři článku velmi správně zdůrazňují nutnost ponechávat maximum času pro plnění úkolů podřízeným vojskům. Tuto zásadu již sice všichni známe, avšak cestu k její realizaci jsme často nenašli, neboť jsme lpěli na některých vžitých a „předpisových“ zásadách. Metodika práce štábu, uváděná autory zabezpečuje podle jejich zkušeností vydat rozhodnutí vojskům do 2 hodin a to je nesporně veliký klad, který zdaleka nevyvíjí až dosud prováděné utajování úkolu divize a jen postupné začleňování celého štábu do rozhodující činnosti. Seznamování celého štábu s novým

úkolem pomocí dispečinku tedy plně odpovídá soudobým podmínkám práce štábu. Na druhé straně je však nutno zabezpečit, aby s ním byli skutečně seznámeni jen příslušníci štábu, což klade větší požadavky jak na rozmístění dispečinku, tak i na strážní zajištění prostoru rozmístění. Bezdrátového dispečinku nebude možno pro možnost odposlouchání v podstatě používat pro předávání tak zásadních údajů. Při pohybových fázích boje nebude někdy ještě dispečink rozvinut a proto snad je nutno počítat i s další možností, jak rychle seznámit celý štáb, a to svoláním hlavních funkcionářů přímo k veliteli, neb určenému funkcionáři. Vzhledem k tomu, že materiální, technické a zdravotnické zabezpečení má podstatný význam a může ovlivnit rozhodnutí velitele divize, bylo by účelné, povolávat zástupce velitele pro týl s náčelníkem zdravotnické služby na VS již při seznamování s úkolem a ponechat je tam až do vydání rozhodnutí, na jehož přípravě by se přirozeně plně podíleli. Nebude-li osobní přítomnost ZVT možná, je nutno TVS seznámit co nejdříve aspoň s hrubou ideou rozhodnutí.

*

Plně souhlasím s názory autorů, že je třeba přejít k novému způsobu formulace vydávaných rozkazů, tak i hlášení a informací. Naše rozkazy jsou mnohdy příliš obsáhlé, obsahují květnaté, příliš povšechné výrazy, které rozkazy zbytečně prodlužují, aniž přispívají k hlubšímu pochopení. Předáváme-li takové rozkazy a totéž platí o hlášeních po poítkách, zbytečně dlouho je zatěžujeme, znemožňujeme jejich využití pro předávání dalších úkolů a přirozeně také dáváme nepříteli možnost radiotechnického rušení. Tomuto zlovykmu se nesnažíme odnaučit příslušníky naší armády ve

školách, nebo při praktických zaměstnáních.

Velitele, který by vydal velmi krátký rozkaz, bychom pravděpodobně všichni otod soudili, že úkol řeší příliš povrchně. Tuto otázku, jakož i vedení nezbytné dokumentace a jejího obsahu bude nutno odpovědně zahrnout do nově připravovaného předpisu pro polní službu štábu a přirozeně co nejdříve ji uvést v život jak ve školách, tak i u vojsk. Autoři navrhuji již určitá zlepšení a při důkladnějším rozboru bude možno najít i další výhodnější způsoby, jak zkrátit a zkvalitnit naši dosavadní dokumentaci, aniž bychom ztížili cílevědomé velení. Přitom je nutno mít na paměti, že soudobý charakter bojové činnosti nedává štábům možnost zpracovávat a vést rozsáhlou dokumentaci a vydávat zdlouhavé rozkazy.

Poměr sil v taktickém rámci hraje významnou úlohu i při používání zbraní hromadného ničení. Je tedy správný názor uvedený v článku, že je nutno nadále provádět výpočet poměru sil nejen v počtu jaderných náloží, ale také a to na těchto stupních především i v poměru „klasických“ zbraní. Přitom již nebude možno se spokojit jak navrhuji autoři s poměrem sil v praporech, neboť bojová hodnota našeho praporu a praporu např. nově navrhované americké divize jest velmi rozdílná. I když jsme plně přesvědčeni o naší velké morální převaze, nelze však při výpočtu poměru sil tuto zahrnout do kvantitativního srovnávání, jímž je podle mého názoru poměr sil. Bude proto nutné provést srovnání naší organizace s organizací pravděpodobného nepřítele. Zjistíme, že nepřátelský prapor je mnohem silnější jak pokud se týče počtu osob, tak i techniky a nelze jej tedy srovnávat s naším stávajícím praporem.

*

Velkou pozornost si zaslouží návrh autorů na organizaci velitelství a štábu divize. Ve schématu autoři nezakreslili náčelníka zdravotnické služby divize a zdravotnický prapor, i když se o něm v textu zmiňují. V podstatě jsou vedeni správnou snahou oprostit velitele od povinnosti řídit přímo řadu funkcionářů a tím mu zabezpečit podmínky pro úspěšnější plnění hlavních úkolů. Náčelníky druhů vojsk navrhuji podřídit přímo náčelníkovi štábu divize. Tím náčelník štábu dostává do přímé podřízenosti 11 velmi různorodých složek a podle mého názoru nebude s to je úspěšně řídit. Tím bude trpět rychlost

práce a velitel nedostane od náčelníka štábu včas podklady pro své rozhodnutí. Bude proto lépe ponechat velitele dělostřelectva v přímé podřízenosti velitele a to proto, že velitel dělostřelectva velí rozhodujícím palebným prostředkům, zejména oddílů vojskových raket, má za povinnost centralizovat a řídit palby v celé divizi, vyžadovat úder raket u velitele raketového vojska a dělostřelectva armády, plnit palebné úkoly určené tímto funkcionářem aj. K řízení dělostřelectva má také zvláštní štáb pomocné jednotky a spojení. Jeho činnost je v mnohém odlišná od činnosti vševojskového štábu. Za boje vyjíždí zpravidla s velitelem divize na VPS. Podle mého názoru je výhodnější, aby byl nadále podřízen přímo veliteli divize. Již příjatelnější se zdá podřízení ženijního náčelníka náčelníku štábu. Přednost je možno vidět v tom, že z VS se bude daleko lépe velet ženijním zálohám, zabezpečí se rychlejší zasazování ženijního jádra do ZUO a činnost vševojskového štábu v mnohém navazuje na součinnost se ženijním vojskem, zejména v otázkách zabezpečení manévru vojsk. Avšak ženijní vojsko plní jeden z hlavních úkolů zatarasování a od-tarasování, zabezpečování přepravy přes vodní překážky a proto v těchto otázkách by se zdálo výhodnější, aby byla zachována dosavadní podřízenost.

V soudobé bojové činnosti hraje významnou úlohu bojové zabezpečení, které jak je nám všem známo, rozhodujícím způsobem ovlivňuje bojeschopnost vojsk. Jednotlivá opatření bojového zabezpečení spolu těsně souvisejí, vzájemně se doplňují a je proto třeba, aby otázky plánování bojového zabezpečení i jeho provádění byly centralizované řízeny jedinou osobou - náčelníkem štábu divize. Tomu pak také podřídit všechny orgány a výkonné složky, které se na bojovém zabezpečení hlavně podílejí. Lze tedy jenom přivítat návrh, aby náčelníkovi štábu byl podřízen náčelník PVO a chemický náčelník. Tím se zlepší sledování a vyhlazování vzdušné situace i řízení prostředků PVO a jejich velení. Podřízením chemického náčelníka budou vytvořeny lepší předpoklady pro trvalou organizaci chemického a radiálního průzkumu a pro nepřetržitou znalost radiální situace. Rovněž činnost ZUO se tím podstatně zlepší. Kromě toho až dosud náčelník chemického vojska neměl v podstatě možnost velet, neboť neměl zvláštní síť a na vševojskovou se zpravidla nedostal. Tento nedostatek bude nyní odstraněn. Z tétož důvodu se zdá vý-

hodné, aby i ženijní náčelník byl podřízen náčelníku štábu.

Málo je v podstatě podle návrhu autorů využít zástupce velitele divize. V mírových podmínkách se plně využívá v řízení bojové a politické přípravy vojsk. V poli pak je podle mého názoru nutno jej určit zástupcem náčelníka štábu divize, jehož povinnosti nesmírně vzrostly. Pokud není počítáno se zřizováním záložních míst velení a k tomu u divize nejsou ani prostředky, není zástupce velitele podle stávajících zvyklostí plně využíván v poli pro řešení hlavních úkolů.

V článku se dále navrhuje podřídit technické oddělení zástupci velitele pro tyl. Tím se přirozeně ulehčuje veliteli a náčelníkovi štábu a všechny otázky materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení jsou řešeny centralizovaně jednou osobou, zástupcem velitele pro tyl. Přirozeně, že v činnosti zástupce velitele pro tyl a pro věci technické je řada styčných bodů, které by bylo výhodnější řešit jediným funkcionářem. Přesto se toto podřízení nezdá výhodným a to zejména proto, že v boji je hlavním úkolem technického zabezpečení pozorovat bojiště, rychle provádět opravy přímo v bojových sestavách a tak zabezpečovat maximální bojeschopnost tanků.

Podřízením zástupci velitele pro tyl vzdálíme technické orgány na TVS, ztížíme jim plnění hlavního úkolu i velení. Zdá se tedy výhodnějším podřídit technické složky přímo náčelníkovi štábu anebo, pokud bude funkce zástupce velitele divize zachována, tomuto zástupci.

Při podřízením náčelníkovi štábu opětovně zlepšíme možnosti velení a rychlého začleňování technického jádra do ZUO.

Finanční oddělení se rozmisťuje zásadně na TVS. Stálo by za úvahu, zda by nebylo výhodnější podřídit finančního náčelníka zástupci velitele pro tyl.

Plně se ztotožňuji s návrhem, aby byla připlánována funkce správce štábu a aby byly zvýšeny počty velitelské rot. Všem nám jsou známy názory pravděpodobného nepřitele, který považuje ničení míst velení za velmi důležitý úkol. Prostředků má k tomu dostatek a budou to především vzdušné výsadky, diverzní skupiny, nepřátelsky smyšlejší obyvatelstvo, a v nezdávkách případech i pozemní vojsko, především tankové jednotky. Nelze se tedy spokojit jen se slabým strážním zajištěním jako dosud. Kromě toho je třeba strážní četu vybavit i protitankovými a popřípadě i protiletadlovými zbraněmi. Kromě stře-

žení musí velitelská rota zabezpečovat příslušníky štábu po všech stránkách, aby náčelník štábu i ostatní příslušníci štábu nemuseli stát s šálkem ve frontě na oběd a byli tak odváděni od plnění odpovědných povinností. Je třeba uvážít, zda je výhodné za dnešních podmínek brát s sebou do pole hudbu, i když předvídáme její využití i pro plnění dalších, především pořádkových úkolů. Rozhodně by bylo účelnější, pokud ji budeme do pole brát, ponechat ji v podřízenosti zástupce velitele pro tyl jako jeho velitelskou jednotku pro zabezpečení TVS.

V otázce technického vybavení štábu autoři odhalují závažné nedostatky a ukazují i na některé důsledky, které velmi negativně ovlivňují činnost štábu, a že si musí určité díle zlepšení tvořit v rámci svých možností „na koleně“. Ukazují, že i při nedostatečném vybavení lze určitou improvizací vytvořit přijatelnější podmínky pro práci štábu v poli. Za hlavní pracovní prostory považují štábní autobus s přístřešky. Jejich využitím lze zabezpečit rychlé přemísťování a rozvinování velitelského stanoviště, jak o tom svědčí dosavadní zkušenosti z mírových nácíků. Autoři vcelku chtějí vyřešit vybavení štábu dílčím zlepšením, např. zavedením přívěsů jako „šaten“ a ložního prostoru. Zdá se však, že na vybavení našich štábů budeme muset být náročnější a jako se kvalitativně mění způsoby vedení boje, bojová technika vojsk, tak se i kvalitativně musí zlepšit vybavení našich štábů. Je přirozené, že nebude možno vše uvést v život ihned, ale přece jenom je třeba v rámci našich možností a s určitou perspektivou si vytyčit některé hlavní směry. Vzhledem ke krátkosti příspěvku se omezím jen na některé problémy.

*

Bojová technika našich, zejména motostřeleckých a tankových vojsk odpovídá zvláštěm soudobé bojové činnosti. Dává vojskům možnost provádět přesuny a vést boj i mimo komunikace i v prostorech se značným rozrušením účinky především tlakové vlny atomového výbuchu. Uvedená technika podstatně snižuje ničivé účinky atomového výbuchu a dávku ozáření při činnosti v radioaktivně zamořeném terénu. Toto snížení je zvláště významné u tankové techniky a dává nám možnost překonávat zamořený terén i s vysokou úrovní radiace anebo projíždět přes epicentrum vzdušných atomových výbuchů

již za 10 až 20 minut po výbuchu, kdy je v daném prostoru v důsledku indukované radioaktivity ještě značně vysoká úroveň radiace.

Naše štáby jsou však vybaveny převážně automobilní technikou, která přirozeně poskytuje menší ochranu. Vezme-li v úvahu soudobý požadavek velení, kdy velmi často budeme velet pomocí styčných důstojníků, pak nezbytně dojdeme k závěru, že právě styční důstojníci budou muset častěji než bojující vojska překonávat zamořené prostory. Budou často vysílání k doručení naléhavých rozkazů ihned po atomovém napadení, k zjištění situace u napadeného útvaru a budou proto nuceni vzhledem k důležitosti úkolu projíždět i zamořené terén s vysokou úrovní radiace, nebo terén zamořené otravnými nebo bojovými radioaktivními látkami. Při používání terénních osobních automobilů, jak je tomu až dosud, obdrží styční důstojníci často již při plnění jediného bojového úkolu vyšší než přípustnou dávku a budou velmi brzy neschopni boje. Tím bychom se připravili celkem zbytečně o důležité orgány velení, které nelze rychle nahradit. Jak je všeobecně známo výcvik dobrého styčného důstojníka je dlouhodobý a velmi náročný. Terénní automobily jsou odkázány na dobrý terén a často jimi nebude možno rychle projet těžko schůdným terénem, jak to stávající situace vyžaduje. Z toho vyplývá vcelku jednoznačný závěr: Vybavit styčné důstojníky obrněnými transportéry a kromě toho mít k dispozici pro plnění zvláště náročných a časově naléhavých úkolů vrtulníky malého typu pro potřeby velení.

Rovněž skupinu velitele divize, která řídí bojovou činnost z VPS bude třeba vybavit obdobně jako styčné důstojníky. Dnešní výbava, kdy menší část důstojníků má možnost využívat tanků a ostatní jsou odkázáni na automobily, v podstatě velmi ztěžuje a při použití ZHN by často znemožnila plnění úkolů skupiny velení na VPS. V další etapě bude nutno vybavit celý štáb obrněnými transportéry. Tyto vybavit přetlakovým filtroventilačním zařízením a tak zabránit zamořování vnitřního prostoru vozidla. Kromě toho vozila vybavit trvale kulometem nejlépe protiletadlovým a některá protitankovou zbraní. Tím oddstatně zvýšit obranyschopnost štábu proti napadení jak pozemním nepřitelem, tak i před úderu ze vzduchu, aniž bychom museli zvyšovat počty zabezpečujících jednotek.

V přípravném období především při plánování se podle dosavadních zkušeností zfi-

zuji u divize jen dvě místa velení a to VS a TVS. TVS má být podle zásad řádů současně záložním místem velení. Ve skutečnosti však při vyřazení VS divize TVS není schopno velení vůbec převzít. Z TVS jsou hlavní funkcionáři týlu zpravidla na VS a tak tam zbývá jen štáb týlu bez hlavních funkcionářů a některé odborné složky jako politické, kádrové, finanční oddělení. Tito odborní funkcionáři nemají potřebné předpoklady, ani nejsou průběžně dostatečně informováni, aby mohli převzít aspoň dočasně velení za zničené VS. Tento způsob podle mého názoru nezabezpečuje nepřetržité velení a bude třeba uvést v život novou praxi. Zdá se nejjednodušší mít trvale organizované PVS a toto obsazovat akceschopným a trvale informovaným kolektivem z příslušníků vševojskového štábu a štábů druhů vojsk. Je nesporně výhodné, aby rozhodování a plánování bylo prováděno z jednoho místa vedoucími funkcionáři divize. Tomu nejlépe odpovídá VS. Tedy při plánování a pobytu velitele divize a ostatních funkcionářů na VS je třeba za ně na PVS vysílat příslušníky jejich štábů, čímž přirozeně je nebude možno plně využít pro plnění naléhavých úkolů pod bezprostředním řízením z jednoho místa. To však neznamená, že by skupina na PVS nemohla být využita pro plnění úkolů podle potřeb celého štábu, např. pro plánování přesunů, průzkum komunikací apod.

K úspoře pojítek a k zlepšení součinnosti a informovanosti orgánů na TVS by se zdálo účelné skupinu vyčleněnou na PVS rozmístit v prostoru TVS a tak v podstatě zabezpečit, aby TVS bylo akceschopným záložním místem velení.

Zdá se, že důsledky možného zničení všech hlavních funkcionářů divize jedním jaderným úderem se u nás plně nedoceňují. Je však nutno mít na paměti, že celá divize bude ochromena jedním úderem na VS divize, jehož funkci nebude s to nikdo převzít. Naskytá se i další možnost mít na stupni vševojskové armády záložní divizní štáb, jímž by bylo možno nahrazovat zničené štáby. Toto řešení se zdá výhodné z toho hlediska, že by šlo o plně stmeljený kolektiv. Jeho rychlou přepravu na místo činnosti by bylo možno zabezpečit vrtulníky. Již složitější je otázka, jak zabezpečit trvalou informovanost tohoto záložního divizního štábu o situaci všech svazků vševojskové armády, neboť může být vyřazeno velitelské stanoviště kterékoli divize.

I tento požadavek je možno zabezpečit rozmístěním záložního divizního štábu

v prostoru VS armády a využitím modernějších prostředků pro rychlé předávání informací z VS. Tak, aby bylo možno např. využívat televizního přenosu situační mapy anebo její fotografie. Přirozeně, že nejlépe by musel záložní štáb znát situaci a úkol divize plně rozhodující úkol.

*

Ve svém příspěvku se záměrně nezmínuji o možnosti a v blízké budoucnosti

o nutnosti využít kybernetických strojů k ulehčení a zrychlení práce našich štábů. K tomu nám jistě dá podrobné informace vědecké pracoviště VAAZ, které tuto problematiku studuje a vyhodnocuje. Přirozeně je třeba seznámit naše štáby hlouběji s otázkami mechanizace a automatizace. Nelze se spokojit jen se všeobecně populárními údaji, jež byly např. uvedeny v článku majora ing. B. Nového v časopisu „Vojenství“ č. 1/1962.

K přemístování míst velení u svazku

Podplukovník Miroslav Nedvěd

V posledních číslech Vojenské mysli 5/61 a 1/62 jsou podrobně rozebírány otázky velení a spojení v soudobých útočných operacích.

Ve svém krátkém příspěvku se chci zaměřit na otázku přemístování míst velení u svazku.

1. Při rozboru nynějšího způsobu organizace míst velení u svazku si musíme uvědomit dosavadní platné zásady, že je umístěno ve vzdálenosti

- VS 10 — 15 km od čáry dotyku,
- PVS 3 — 5 km,
- TVS 20 — 25 km.

O přemístování velitelských stanovišť dosud platí zásada, že VS a TVS svazku se bude za útoku zpravidla přemísťovat 3 až 4krát a PVS 4 — 6krát za den.

Přemístování VS se musí zplánovat tak, aby byl vyloučen současný pohyb VS a PVS svazku i současný pohyb VS svazku a VS armády a naopak i VS svazku s VS útvarů.

Jak nyní na základě těchto požadavků je možno v praxi skloubit přemístování jednotlivých míst velení?

Uvážme-li průměrné tempo útoku 70 až 80 km za den, u tankových svazků při rozvíjení úspěchu v operační hloubce i 100 km za den, musíme si ujasnit možný způsob přemístování velitelských stanovišť vzhledem k tempu útoku.

Plukovník Pekař ve VM č. 5/61 uvádí, že PVS divize musí udržet za boje vzdálenost 3 — 10 km od vojsk v dotyku. V grafu přemístování míst velení však znázorňuje 6 „skoků“ PVS divize během 24 hodin boje. Rozebereme-li podrobněji tento graf, vidíme, že při tomto počtu přemístění počítá autor se zastávkou PVS divize do

2 hodin, což při minimálním středním tempu útoku 80 — 100 km/24 hodin (tj. 3 až 4 km za hod.) znamená, že PVS divize se při zastávce v trvání 2 hodin odtrhne od vojsk v dotyku na vzdálenost 9 — 13 km (při původní vzdálenosti 3 — 5 km od vojsk v dotyku).

Budeme-li počítat útočné tempo 6 až 8 km i více za hodinu, zvětší se tato vzdálenost do takové míry, která nezabezpečí udržení spolehlivého velení a spojení.

Z toho je možno vzhledem k nynější praxi učinit závěr, že PVS divize může při nepřetržitém útoku provádět zastávku v trvání zpravidla **maximálně do 1 hodiny**. Tento způsob bude však vyžadovat přemísťovat PVS minimálně 6 — 8krát za 24 hodiny.

Účelnější bude počítat s tím, že PVS svazku se nesmí při přemístování vázat na nějaký omezený počet „skoků“, ale že musí být plně pohyblivě, schopné velet z krátkých zastávek. K zabezpečení spolehlivého velení a spojení bude výhodné dodržet maximální vzdálenost 3 — 5 km od vojsk v dotyku.

Druhá vážná otázka je způsob přemísťování VS svazku. Chceme-li zachovat zásadu přemísťovat VS svazku 3 — 4krát denně, znamená to, že se VS za útoku příliš vzdálí od prvních sledů útočících vojsk a tím i od PVS svazku, což může způsobit narušení spolehlivého spojení mezi jednotlivými místy velení. Je opět možno vyjít z výše uvedeného grafu, kde vidíme, že při 3 — 4 skocích během 24 hodin zůstane VS divize pracovat na místě zpravidla 4 až 5 hodin. To znamená, že se při útočném tempu 3 — 4 km za hodinu odtrhne od